

Szkolny System Zapewnienia Bezpieczeństwa w Zespole Szkół w Repkach

Cele:

1. usprawnienie oraz zwiększenie skuteczności oddziaływań szkoły w sytuacjach zagrożenia
2. wypracowanie jednolitych metod współpracy między rodzicami a szkołą
3. promowanie zachowań i postaw godnych naśladowania
4. wpłynięcie na proces socjalizacji młodzieży
5. zwiększenie wychowawczej roli szkoły
6. wyznaczenie jasnych i czytelnych reguł postępowania oraz określonych granic

W celu określenia warunków zapewniających uczniom bezpieczeństwo w szkole ustala się co następuje:

1. W każdym przypadku, rozwiązywania problemów związanych z naruszeniem przez ucznia obowiązujących w szkole zasad, niezbędna jest ścisła współpraca przedstawicieli szkoły z rodzicami ucznia.
  - a) Rodzice ucznia są bezzwłocznie zawiadamiani o każdym przypadku naruszenia przez niego obowiązujących w szkole zasad związanych z bezpieczeństwem;
  - b) W celu rozwiązywania zaistniałego problemu wychowawca w porozumieniu z psychologiem szkolnym:
    - ustala jak najbliższy termin spotkań z uczniem i jego rodzicami,
    - prowadzi rozmowę interwencyjną z uczniem,
    - prowadzi rozmowę z rodzicami, w czasie której wspólnie ustalają dalsze działania wobec dziecka, zasady współpracy między rodzicami a szkołą, oraz (ewentualnie) możliwość uzyskania pomocy specjalistycznej,
    - uczeń w obecności rodziców podpisuje kontrakt, w którym zobowiązuje się do przestrzegania określonych w kontrakcie reguł zachowania,
    - nadzór nad wypełnieniem kontraktu przez ucznia sprawują rodzice i przedstawiciel szkoły.
  - c) Uczniowie potrzebujący pomocy specjalistycznej są kierowani do odpowiedniej poradni/placówki,
  - d) Brak współpracy ze strony rodziców oraz dalsze używanie substancji psychoaktywnych przez ucznia powodują konieczność podjęcia innych działań przewidzianych prawem:

- zastosowanie określonych w statucie szkoły konsekwencji dyscyplinarnych, łącznie z możliwością przeniesienia ucznia do innej szkoły,
  - zgłoszenie sprawy do sądu rodzinnego.
2. W przypadku zagrożenia zdrowia ucznia szkoła zapewnia mu niezbędną opiekę medyczną (np. wzywane jest pogotowie).
  3. Policja jest wzywana w przypadku:
    - a) gdy zachowania ucznia zagrażają bezpieczeństwu innych osób lub jemu osobiście,
    - b) znalezienia na terenie szkoły nielegalnych substancji psychoaktywnych,
    - c) gdy istnieje podejrzenie, że uczeń może posiadać nielegalne substancje psychoaktywne,
    - d) kradzieży lub innych wykroczeń.
  4. W klasie ucznia lub uczniów, którzy dopuścili się złamania obowiązujących w szkole zasad, są prowadzone dodatkowe zajęcia profilaktyczne.
  5. Działania interwencyjne i profilaktyczne są prowadzone przez specjalnie przeszkolonych pracowników szkoły (w tym psychologa szkolnego).

Zadania dyrektora szkoły, wychowawcy i psychologa szkolnego

1. Dyrektor szkoły niezwłocznie o danym incydencie powiadamia wizytatora nadzorującego szkołę.
2. Zaistniałą sytuację Dyrektor szkoły lub psycholog szkolny omawiają z uczniami w klasie w obecności wychowawcy.
- 3. Na posiedzeniu rady pedagogicznej przeprowadza się analizę zaistniałego zdarzenia, a także dokonuje oceny zachowań dziecka w kontekście jego dotychczasowego zachowania i podejmuje decyzje o jego dalszych losach /wsparcie, pomoc, konsekwencja, przeniesienie/.**
4. Dyrektor szkoły jest odpowiedzialny za zebranie dokumentacji z każdego zdarzenia.
5. Z każdej rozmowy przeprowadzonej na terenie szkoły odnośnie sytuacji wymienionych w powyższych procedurach należy sformułować notatkę, którą podpisują osoby uczestniczące w rozmowie.
6. Wychowawca z każdej przeprowadzonej rozmowy wychowawczej z uczniem, a także z rodzicami danego ucznia sporządza notatkę w dzienniku, którą podpisują osoby w niej uczestniczące.
7. W przypadku narastających trudności wychowawczych z danym uczniem wychowawca jest zobowiązany niezwłocznie powiadomić o danej sytuacji psychologa szkolnego.

Metody współpracy szkoły z policją

1. W ramach pracy profilaktyczno – wychowawczej szkoła i policja utrzymują stałą, bieżącą współpracę w zakresie profilaktyki zagrożeń.
2. Koordynatami współpracy są: psycholog szkolny oraz specjalista do spraw nieletnich i patologii właściwej jednostki policji.
3. W ramach współpracy policji ze szkołą organizuje się:
  - Spotkania Rady Pedagogicznej z zaproszonymi specjalistami ds. nieletnich i patologii, podejmujące tematykę zagrożeń przestępczością i demoralizacją dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.
  - Spotkania tematyczne młodzieży szkolnej z udziałem policjantów m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełniane czyny karalne, prawnych aspektów narkomanii, wychowania w trzeźwości, zachowań ryzykownych, sposobów unikania zagrożeń.
  - Informowanie policji o zdarzeniach na terenie szkoły wypełniających znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów oraz przejawach demoralizacji dzieci i młodzieży;
  - Wspólny, szkoły i policji, udział w lokalnych programach profilaktycznych związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobiegania demoralizacji i przestępczości nieletnich.

Zasady interwencji profilaktycznej

Interwencję przeprowadza psycholog szkolny wspólnie z wychowawcą klasy w sytuacjach zagrożenia ucznia:

- uzależnieniem,
- przestępczością,
- demoralizacją,
- zachowaniami ryzykownymi.

Celem interwencji profilaktycznej jest:

- udzielenie wsparcia i pomocy uczniowi i rodzicom przez dostarczenie informacji, zaproponowanie współpracy pomiędzy domem a szkołą.
- zapobieganie problemom związanych z zagrożeniem uzależnieniami, przestępczością,
- demoralizacją.

W sytuacji zagrożenia ucznia uzależnieniem, przestępczością, demoralizacją, zachowaniami ryzykownymi:

1. Wychowawca wspólnie z psychologiem zbiera informacje o sytuacji ucznia i na ich podstawie dokonuje wstępnej diagnozy, analizy i oceny problemów ucznia.

2. Wychowawca wspólnie z psychologiem przeprowadzają rozmowę z uczniem, podczas której przekazują uczniowi:

- Spostrzeżenia, jakie zaszły w jego funkcjonowaniu;
- Informacje o konsekwencjach wynikających z jego zachowań;
- Komunikat o zakazie zachowań ryzykownych, związanych z zagrożeniem uzależnieniami, przestępczością, demoralizacją - powołując się na regulamin szkoły;
- Informację o konieczności poinformowania rodziców.

3. Wychowawca wzywa rodziców do szkoły i wspólnie z pedagogiem przeprowadza z nimi rozmowę informując o:

- przyczynach, dla których szkoła szczególnie zainteresowała się dzieckiem.
- zagrożeniach zdrowia i bezpieczeństwa dziecka związanych z zagrożeniami ryzykownymi, uzależnieniami, przestępczością, demoralizacją.

4. Efektem rozmowy z rodzicami powinna być pisemna umowa z nimi uwzględniająca:

- Listę zachowań ucznia podległych kontroli tak w domu jak i w szkole;
- Zasady zachowania ucznia w szkole i w domu;
- Konsekwencje i przywileje wobec ucznia;
- Zobowiązania obu stron - rodziców i szkoły - o nawiązaniu ścisłej współpracy / stały kontakt ze szkołą, wymiana uwag, spostrzeżeń odnośnie ucznia, itp./;
- Czasu obowiązuje umowy.

5. W obecności rodziców wychowawca lub pedagog rozmawia z dzieckiem zobowiązując je do zmiany swojego zachowania. Efektem tej rozmowy winno być podpisanie kontraktu z dzieckiem z uwzględnieniem:

- Zobowiązania ucznia do powstrzymania się od negatywnych zachowań;
- Ustalenia listy czasowo odebranych przywilejów;
- Ustalenia zasad zachowania w domu i w szkole;
- Odebrania przywilejów;
- Wymianę obserwacji między szkołą a rodziną.

6. Wychowawca wspólnie z pedagogiem monitorują realizację kontraktu przez ucznia poprzez:

- Obserwowanie ucznia w szkole;
- Nagradzanie korzystnych zmian w zachowaniu się ucznia – odzyskiwanie przywilejów.

Ogólne przepisy bezpieczeństwa i higieny:

I. Procedura organizowania i pełnienia dyżurów nauczycielskich w Zespole Szkół w Repkach.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (z późn. zm.),
2. Statut Szkoły.

Przydział dyżurów i przygotowanie planu

1. Plan nauczycielskich dyżurów międzylekcyjnych jest opracowywany przez wicedyrektora szkoły przed rozpoczęciem roku szkolnego.
2. Wicedyrektor, przydzielając dyżury, dbają o higienę pracy nauczycieli.
3. Ilość i długość (tygodniowy łączny czas pełnienia dyżurów przez nauczyciela) są proporcjonalne do ilości godzin dydaktycznych i płatnych zajęć dodatkowych, przydzielonych temu nauczycielowi.

Organizacja dyżurów

1. Dyżury pełnione są przed wszystkimi zajęciami i po ich zakończeniu.
2. Dyżur przed pierwszą godziną lekcyjną nauczyciel zaczyna o 7.10.
3. Pełnienie dyżurów odbywa się zgodnie z planem wywieszonym w pokoju nauczycielskim.
4. W czasie przerw międzylekcyjnych uczniowie przebywają wewnątrz budynku, na korytarzach szkolnych. Sale lekcyjne w czasie przerw są zamykane przez nauczycieli kończących zajęcia.
5. Miejsca, w których pełnione są dyżury międzylekcyjne, to korytarze szkolne. W przypadku zaistnienia potrzeby wprowadzenia dodatkowych dyżurów w innych niż wymienione miejscach, Dyrektor opracuje nowy plan, który uwzględni te potrzeby.
6. Nauczyciel pełniący zastępstwo za nieobecnego pracownika pełni również jego dyżur, jeżeli nie koliduje to z jego własnym dyżurem.

Zasady pełnienia dyżurów międzylekcyjnych

1. Nauczyciel rozpoczyna dyżur w wyznaczonym miejscu tuż po dzwonku na przerwę, a kończy go w chwili dzwonka na lekcję.
2. Za bezpieczeństwo uczniów po dzwonku na lekcję odpowiada nauczyciel rozpoczynający zajęcia z daną klasą.

3. W czasie pełnienia dyżuru nauczyciel dba o bezpieczeństwo dzieci, odpowiada za porządek, nie dopuszcza do niebezpiecznych zabaw.
4. Nauczyciel dyżurujący nie zajmuje się sprawami postronnymi, które mogłyby przeszkodzić w rzetelnym pełnieniu dyżuru.
5. Nauczyciel nie może zejść z dyżuru bez ustalenia zastępstwa i poinformowania o tym fakcie wicedyrektora lub dyrektora.
6. Jeśli nauczyciel musi zejść z dyżuru na przerwie lub wyjść w czasie zajęć – powinien zapewnić uczniom opiekę innego nauczyciela.
7. Nauczyciele pełniący dyżur są obowiązani do wpływania na właściwą dyscyplinę uczniów w trakcie przerw, aby zapobiec niebezpiecznym zachowaniom, zakłócaniu porządku i dewastacji mienia oraz samowolnego opuszczania przez uczniów terenu szkoły.
8. W razie zaistnienia wypadku uczniowskiego, nauczyciel dyżurujący lub prowadzący zajęcia udziela uczniowi pierwszej pomocy, a w razie konieczności wzywa pogotowie. O zaistniałym zdarzeniu nauczyciel powiadamia dyrekcję szkoły i wychowawcę klasy. Dyrektor szkoły lub nauczyciel, pod opieką którego przebywał uczeń w chwili wypadku powiadamia rodziców poszkodowanego ucznia. Dalsze postępowaniem zgodnie z procedurą postępowania w przypadku nagłego zachorowania lub złego samopoczucia.
9. Nauczyciel dyżurujący obowiązkowo zgłasza wicedyrektorowi lub dyrektorowi szkoły zauważone zagrożenie, niebezpieczne dla uczniów i pracowników szkoły.

II. Opieka nad dziećmi podczas trwania imprez szkolnych.

WYCIECZKI SZKOLNE

Niedopuszczalne jest realizowanie wycieczek podczas burzy, śnieżycy, gołoledzi i wichury.

Na każdą wycieczkę szkolną zgodę wydaje dyrektor szkoły zatwierdzając kartę wycieczki. Rodzice są zobowiązani odpowiednio przygotować dziecko do wyjazdu, udzielić pisemnej zgody na wyjazd.

Wycieczka autokarowa:

- liczebność grupy dostosowana do możliwości technicznych autokaru/liczby miejsc;
- 1 opiekun na 15 uczniów (nie licząc kierowcy i pilota/przewodnika);
- każdy opiekun ma przydzieloną sobie grupę 15 uczniów;

- miejsca przy drzwiach zajmują osoby dorosłe (opiekunowie);
- przejścia w autokarze muszą być wolne, nie mogą znajdować się tam dodatkowe miejsca do siedzenia;
- kierowca posiada świadectwo kwalifikacyjne kierowcy zawodowego oraz potwierdzenie sprawności technicznej autokaru – ważne przez 6 miesięcy;
- kierowca może jechać maksimum 8 godzin;
- kierownik wycieczki zobowiązany jest zgłosić wyjazd autokaru wycieczkowego na policję, dzień przed wyjazdem, w celu kontroli stanu technicznego pojazdu i dokumentacji kierowcy;
- autokar musi być oznakowany - przewóz dzieci;
- postoje mogą odbywać się tylko w miejscach do tego wyznaczonych, tj. na oznakowanych parkingach;
- po każdej przerwie w podróży należy sprawdzić stan liczebny dzieci
- obowiązkiem opiekunów jest dopilnowanie dzieci w czasie jazdy (nie wolno chodzić po autokarze, siedzieć tyłem, na oparciu, wyrzucać śmieci przez okno, itd.);
- planując wycieczkę autokarową należy zapoznać się ze stanem zdrowia uczestników w przypadku choroby lokomocyjnej należy podać dziecku, np. 1 tabletkę Aviomarinu na 30 minut przed jazdą;
- należy zabrać apteczkę pierwszej pomocy;
- nie ma przepisu zabraniającego jazdy nocą.

2. Wycieczka piesza, np. do lasu:

- liczebność do 30 uczniów – 2 opiekunów (może to być rodzic lub inna pełnoletnia osoba);
- w czasie marszu jeden opiekun prowadzi grupę, drugi idzie na końcu;
- uczestnicy posiadają ubiór (a szczególnie buty) odpowiedni do miejsca i warunków atmosferycznych;
- w mieście poruszamy się po chodnikach, a poza miastem – lewą stroną drogi, pojedynczo, ustępując z drogi nadjeżdżającym pojazdom. Dwójkami poza miastem chodzimy wyłącznie po drogach o bardzo małym ruchu;
- w lesie poruszamy się po znakowanych szlakach turystycznych (na terenie parków narodowych lub krajobrazowych – wyłącznie) lub wyznaczonych ścieżkach turystycznych;
- na początku i końcu opiekun powinien posiadać mapę, dobrze, gdyby znał teren;

- przed wyruszeniem sprzed szkoły uczestnicy są poinformowani o zasadach poruszania się po drogach i po lesie;

- należy zabrać apteczkę pierwszej pomocy.

3. Wycieczka w góry:

- liczebność grupy – 1 opiekun na 10 uczestników;
- odpowiedni ubiór – buty sznurowane, kurtka (ze względu na zmienność pogody w górach oraz spadek temperatury wraz ze wzrostem wysokości), rzeczy osobiste zabieramy w plecaku;
- wszyscy uczestnicy wycieczki poruszają się wyłącznie po znakowanych szlakach, na czele kolumny idzie osoba dorosła;
- uczestnicy wycieczki ustawieni są w ten sposób, że na początku (za przewodnikiem) ustawione są osoby słabsze kondycyjnie, a na końcu osoby najsilniejsze;
- na terenach powyżej 1000 m n.p.m. wycieczkę prowadzi przewodnik górski lub przewodnik turystyki górskiej;
- na terenie Tatrzańskiego Parku Narodowego wycieczki prowadzą wyłącznie upoważnieni przewodnicy tatrzańscy;
- wyruszając w góry, należy dokładnie zaplanować trasę, uwzględniając wiek, a także płeć uczestników - dla młodzieży w wieku 13–14 lat nie powinna przekraczać 12–13 km, tj. 4–5 godz. marszu wraz z odpoczynkami;
- na wędrowkę należy wyruszać wcześniej rano, aby przed zmrokiem dojść do miejsca noclegu.

4. Wycieczka rowerowa:

- liczebność – 2 opiekunów na grupę 10–13 uczniów (zgodnie z prawem o ruchu drogowym w kolumnie rowerów nie może jechać więcej niż 15 osób);
- wszyscy uczniowie muszą posiadać kartę rowerową;
- prowadzący wycieczkę jedzie na początku, za nim najsłabsi w grupie, następnie pozostali uczniowie, drugi opiekun jedzie na końcu grupy;
- tempo jazdy powinno być dostosowane do możliwości najsłabszego uczestnika;
- odstęp między jadącymi do 5 m;
- uczestnicy wycieczki jadą jeden za drugim (nie wolno jechać obok siebie), jak najbliżej prawej krawędzi drogi, zgodnie z przepisami ruchu drogowego;
- opiekun wycieczki posiada apteczkę pierwszej pomocy oraz narzędzia do ewentualnej naprawy rowerów, także zapasowe dętki i wentyle oraz pompkę;

- uczestnicy powinni posiadać ubiór odpowiedni do jazdy oraz kask ochronny na głowę;
- z boku tylnego bagażnika (z lewej strony) powinno być przymocowane tzw. ramię bezpieczeństwa ze światłem odblaskowym na końcu.

DYSKOTEKI SZKOLNE

1. Wychowawcy i nauczyciele zobowiązani są do utrzymania porządku w czasie dyskoteki, pełniąc dyżury w wyznaczonych miejscach.
2. Nad przebiegiem dyskoteki nadzór pełni dyrektor szkoły.
3. W dyskotekach szkolnych uczestniczą jedynie uczniowie ZS.
4. Organizatorzy dyskoteki nie ponoszą odpowiedzialności za pozostawienie na terenie szkoły rzeczy wartościowych.
5. Uczeń biorący udział w dyskotece nie może opuszczać budynku, w trakcie jej trwania. Może to uczynić tylko za pisemną zgodą rodziców.
6. W czasie dyskoteki zakazane są niebezpieczne zabawy oraz zachowania zagrażające bezpieczeństwu.
7. Uczestnika dyskoteki usuniętego za nieprzestrzeganie regulaminu musi ze szkoły odebrać osobiście rodzic/opiekun prawny.

III. Regulamin korzystania z boiska i placu zabaw przy Zespole Szkół w Repkach

1. Plac zabaw i boisko szkolne jest miejscem przeznaczonym do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego, lekcyjnych i pozalekcyjnych zajęć ruchowych oraz innych form przewidzianych w planie pracy szkoły.
2. Przed rozpoczęciem każdych zajęć prowadzący zobowiązany jest do sprawdzenia stanu technicznego urządzeń stanowiących wyposażenie boiska i placu zabaw oraz czy na terenie boiska nie znajdują się przedmioty zagrażające bezpieczeństwu uczniów.
3. W przypadku stwierdzenia uszkodzeń technicznych na boisku szkolnym lub placu zabaw prowadzący zajęcia zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o zaistniałym fakcie dyrektora szkoły.
4. Korzystanie z boiska szkolnego i urządzeń sportowych oraz placu zabaw w trakcie lekcji wychowania fizycznego, zajęć pozalekcyjnych powinno odbywać się wyłącznie

pod opieką nauczycieli lub innych osób uprawnionych do prowadzenia zajęć, odpowiedzialnych za bezpieczeństwo osób ćwiczących.

5. Dyrektor szkoły nie odpowiada za wypadki osób, które korzystają z placu zabaw przed lub po zajęciach szkolnych. Za bezpieczeństwo dzieci oraz wszelkie szkody materialne wyrządzone przez nie w tym czasie odpowiadają rodzice, opiekunowie prawni.
6. Sprzęt i urządzenia sportowe znajdujące się na boisku szkolnym powinny być wykorzystywane zgodnie z ich przeznaczeniem i z zachowaniem podstawowych zasad bezpieczeństwa, a za ich stan odpowiadają osoby prowadzące zajęcia i pozostali użytkownicy.
7. W celu zapewnienia bezpieczeństwa użytkownikom boiska i placu zabaw zabrania się:
  - palenia tytoniu, spożywania alkoholu oraz innych używek,
  - używania wulgaryzmów,
  - przebywania na terenie boiska osobom pod wpływem alkoholu lub pod działaniem innych środków odurzających,
  - użytkowania boiska szkolnego oraz urządzeń niezgodnie z ich przeznaczeniem lub w sposób niebezpieczny dla siebie i innych użytkowników,
  - wprowadzania zwierząt,
  - niszczenia urządzeń oraz zaśmiecania terenu,
  - wspinania się po ogrodzeniu boiska i konstrukcjach sportowych,
  - jazdy po boisku rowerem i na rolkach.
  - za wszelkie uszkodzenia odpowiada materialnie osoba, która wyrządziła szkodę lub jej prawni opiekunowie.
  - za zdarzenia, które zaistnieją na boisku szkolnym i placu zabaw, a wynikają z nieprzestrzegania powyższego regulaminu, Dyrektor szkoły nie ponosi odpowiedzialności.

Procedury postępowania w sytuacjach trudnych i zagrażających bezpieczeństwu:

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 28 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich;

Ustawa z dnia 28 października 1982 r. o wychowaniu w i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;

Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;

Rozporządzenie MENiS z dnia 31.01.2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem

Ustawa z dnia 7 września 1991o systemie oświaty / Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz.329 z późn. zm./

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem /Dz. U. Nr.26 poz. 226/

Uchwała Nr 186/2006 RADY MINISTRÓW z dn. 7 listopada 2006 r. w sprawie działań administracji rządowej przeciwko przemocy w szkołach i placówkach oświatowych.

I. Posiadanie przez ucznia papierosów (e-papierosy), lub ich palenia na terenie szkoły, podczas wycieczek i imprez organizowanych przez szkołę.

1. Osoba, która zauważy ucznia posiadającego lub palącego papierosy na terenie szkoły podczas wycieczek i imprez organizowanych przez szkołę, powinna poinformować wychowawcę , psychologa szkolnego i Dyrektora szkoły.
2. Wychowawca w obecności pracownika szkoły ma prawo zażądać, aby uczeń przekazał mu papierosy, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni. (Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonywać czynności przeszukania odzieży, ani teczki ucznia jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji).
3. Wychowawca zabezpiecza papierosy i dopilnowuje, by sprawca uporządkował miejsce zdarzenia.
4. Wychowawca w porozumieniu z psychologiem rozmawia z uczniem o zdarzeniu i ustala źródło posiadanych papierosów. Wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im informację o paleniu, posiadaniu papierosów przez dziecko.
5. Przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności rodziców, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Informuje rodziców, iż uczeń złamał prawo i sporządza notatkę o zaistniałym incydencie, którą podpisuje rodzic (opiekun) dziecka.

6. Jeśli uczeń odmówi oddania papierosów wychowawcy bądź pokazania zawartości teczki szkolnej i kieszeni, wychowawca natychmiast powiadamia dyrektora i rodziców ucznia i czeka na ich przybycie. W obecności rodziców i dyrektora postępuje jak w pkt. 2 i 5.
7. Uczeń posiadający lub palący papierosy na terenie szkoły, podczas wycieczek i imprez organizowanych przez szkołę podlega karom określonym w Statucie Szkoły.
8. W przypadku nieskuteczności zastosowanych środków wychowawczych, kiedy rodzice odmawiają współpracy, dyrektor na wniosek pedagoga i wychowawcy powiadamia pisemnie sąd rodzinny.

II. Podejrzenie obecności na terenie szkoły ucznia będącego pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających:

1. Niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły, wychowawcę, psychologa szkolnego.
2. Odizolowanie ucznia od reszty klasy. Ze względów bezpieczeństwa nie wolno pozostawić go samego; należy stworzyć warunki, w których nie będzie zagrożenia jego życia i zdrowia.
3. Wychowawca niezwłocznie informuje rodziców/opiekunów prawnych ucznia i jednocześnie wzywa ich do szkoły.
4. Dyrektor szkoły wzywa policję, jeżeli rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu (innych substancji odurzających) odmawiają przyjścia do szkoły, a jest on agresywny lub swoim zachowaniem daje powód do zgorzenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.
5. Po przybyciu rodziców Dyrektor przedstawia zaistniałą sytuację i dotychczasowe ustalenia. Uzupełnia wyjaśnienia ucznia z udziałem rodziców.
6. Wychowawca sporządza notatkę ze zdarzenia i umieszcza w niej informację o przejęciu przez rodziców opieki nad dzieckiem (potwierdzenie własnoręcznym podpisem).
7. Wobec ucznia zostaje zastosowana kara regulaminowa przewidziana w statucie szkoły.
8. Dyrektor szkoły wspólnie z rodzicami/opiekunami prawnymi, wychowawcą klasy oraz psychologiem szkolnym ustala zasady dalszego postępowania. Zostaje podpisany kontrakt z uczniem.
9. W sytuacji braku zainteresowania ze strony rodziców współpracą ze szkołą na rzecz ich dziecka i brakiem poprawy ze strony ucznia, szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny.

W przypadku, gdy nauczyciel /wychowawca/ podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel w obecności innej osoby /wychowawca, psycholog, dyrektor, itp./ ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni /we własnej odzieży/, ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
2. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
3. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.
4. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły, psychologa oraz rodziców /prawnych opiekunów/ ucznia.

III. Procedura postępowania wobec ucznia samowolnie opuszczającego zajęcia szkolne lub uchylającego się od realizowania obowiązku szkolnego.

1. Nauczyciel odnotowuje każdą nieobecność ucznia na prowadzonych zajęciach lekcyjnych.
2. Rodzice mają obowiązek usprawiedliwić nieobecności dziecka w terminie ustalonym przez wychowawcę.
3. Jeżeli nieobecności nie zostaną usprawiedliwione w wyznaczonym terminie, wychowawca powiadamia o nieobecnościach rodziców /prawnych opiekunów/ ucznia.
4. Informacja może być przekazana telefonicznie, listownie. Rodzice mogą też być poproszeni o zgłoszenie się do szkoły w celu wyjaśnienia nieobecności dziecka.
5. W przypadku braku współpracy rodzica /opiekuna prawnego/ z wychowawcą - rodzic nie uczestniczy w zebraniach, konsultacjach, nie wyraża chęci na spotkania indywidualne, oraz w przypadku dalszego uchylania się ucznia od obowiązku szkolnego, wychowawca zgłasza fakt psychologowi szkolnemu.
6. Psycholog sprawdza przyczyny nieobecności ucznia poprzez rozmowę z uczniem lub rodzicami ucznia na terenie szkoły albo wywiad w domu rodzinnym ucznia.
7. Wychowawca, psycholog szkolny oraz rodzice ucznia podejmują wspólne działania zaradcze w celu regularnego realizowania obowiązku szkolnego przez danego ucznia.

8. W sytuacji, gdy uczeń w dalszym ciągu nie realizuje obowiązku szkolnego, psycholog szkolny w porozumieniu z dyrektorem i wychowawcą ucznia pisemnie informuje sąd rejonowy /wydział rodzinny i nieletnich/ o uchyłaniu się ucznia od obowiązku szkolnego.

9. Sąd rejonowy stosuje odpowiedni środek wychowawczy zapobiegając w ten sposób demoralizacji ucznia.

IV. Używanie telefonu komórkowego przez ucznia na terenie szkoły.

Żaden pracownik szkoły nie jest upoważniony do włączania i wyłączania skonfiskowanego telefonu dziecka. Nie wolno go używać ani wykonywać żadnych operacji, nie wolno tego robić nauczycielowi ani nawet dyrektorowi szkoły.

1. W przypadku stwierdzenia, że uczeń złamał zasady dotyczące korzystania z telefonów komórkowych na terenie szkoły nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

- Nauczyciel poleca uczniowi wyłączenie aparatu telefonicznego i oddanie go.
- Nauczyciel przekazuje telefon wychowawcy, a w przypadku gdy uczeń uchyła się od obowiązku oddania telefonu zgłasza zdarzenie wychowawcy.
- Wychowawca zatrzymuje telefon w depozycie szkolnym w sekretariacie szkoły i wzywa rodziców w celu odebrania przez nich telefonu i przekazania informacji o złamaniu zasad korzystania na terenie szkoły z telefonu komórkowego.
- Wychowawca odnotowuje niewłaściwe zachowanie ucznia zgodnie z wewnątrzszkolnym systemem oceniania.

Zasady korzystania z telefonu komórkowego na terenie szkoły.

1. Na zajęciach dydaktyczno-wychowawczych – lekcja, zajęciach pozalekcyjnych, przerwach telefon komórkowy musi być wyłączony.

2. Za zniszczenie, zgubienie czy kradzież na terenie szkoły telefonu komórkowego szkoła nie ponosi odpowiedzialności.

V. Procedura postępowania nauczyciela w przypadku agresywnego zachowania ucznia wobec innych uczniów, nauczycieli, pracowników szkoły.

1. Nauczyciel, w sytuacji agresywnego zachowania ucznia, zobowiązany jest do natychmiastowej, doraźnej interwencji, polegającej na rozdzieleniu uczestników zdarzenia i przeprowadzeniu rozmowy mającej na celu ustalenie przyczyn i okoliczności zdarzenia.

2. Przekazuje informację wychowawcy ucznia zachowującego się agresywnie.

3. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem, uświadamiając mu nieodpowiednie /niebezpieczne/ zachowanie, a następnie zawiera z nim umowę dotyczącą poprawy zachowania oraz dalszych konsekwencji w przypadku braku poprawy.
4. Wychowawca przekazuje informację rodzicom ucznia o jego agresywnym zachowaniu, zwracając uwagę na przeprowadzenie przez rodziców /opiekunów prawnych/ rozmowy z dzieckiem, na temat przestrzegania praw człowieka, budowania pozytywnych relacji międzyludzkich.
5. W uzasadnionych przypadkach /zachowanie szczególnie groźne lub niepokojące/, wychowawca wzywa rodzica /prawnego opiekuna/ do szkoły w celu poinformowania o zajściu oraz: zdobycia wiedzy na temat rozwoju społeczno-emocjonalnego ucznia. Wychowawca we współpracy z psychologiem analizuje przyczyny zaburzonego zachowania ucznia, pomagając rodzicom w doborze metod wychowawczych.
6. W przypadku utrzymywania się nieprawidłowych relacji ucznia z rówieśnikami /pobicia, zaczepianie, agresji słownej, itp./, wychowawca w porozumieniu z rodzicami dziecka kieruje je na badania psychologiczne, w celu otrzymania dalszych wskazówek dotyczących prowadzenia ucznia oraz zastosowania odpowiedniej formy terapii.
7. W sytuacji, kiedy uczeń w dalszym ciągu stwarza zagrożenie dla innych uczniów, psycholog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły i wychowawcą ucznia kieruje wnioskiem do sądu rejonowego /wydział rodzinny i nieletnich/ o zastosowanie środka wychowawczego zapobiegającego demoralizacji ucznia.

VI. Procedura w przypadku spraw spornych i konfliktów.

1. Konflikt pomiędzy uczniami na terenie klasy rozstrzyga wychowawca danej klasy, pomocą służy mu psycholog szkolny. W sytuacjach długotrwałego, ostrego konfliktu, o udział w spotkaniach zamykających i rozstrzygających proszeni są rodzice uczniów.
2. Konflikt pomiędzy uczniami różnych klas rozstrzyga psycholog szkolny we współpracy z wychowawcami klas. W sytuacjach długotrwałego, ostrego konfliktu, o udział w spotkaniach zamykających i rozstrzygających proszeni są rodzice uczniów.
3. Konflikt pomiędzy uczniem i nauczycielem rozstrzyga dyrektor szkoły wspólnie z psychologiem i wychowawcą ucznia. W sytuacjach długotrwałego, ostrego konfliktu, o udział w spotkaniach zamykających i rozstrzygających proszeni są rodzice uczniów.

VII. Procedura postępowania nauczyciela z uczniem sprawiającym trudności wychowawcze.

1. Wychowawca ma obowiązek przeprowadzenia diagnozy sytuacji szkolnej i rodzinnej uczniów na początku roku szkolnego.
2. Wychowawca, po rozpoznaniu potrzeb ucznia, informuje rodziców o istniejących trudnościach i zapoznaje ich ze swoim planem działań, jednocześnie zobowiązując do rzetelnej współpracy.
3. Wychowawca podejmuje działania zmierzające do eliminacji trudności i rozwiązania problemów ucznia związanych z funkcjonowaniem ucznia w szkole.
4. W przypadku utrzymujących się trudności wychowawczych z uczniem nauczyciel inicjuje współpracę z psychologiem, celem uzyskania pomocy i wsparcia w przezwyciężaniu problemów wychowawczych.
5. W razie potrzeby wychowawca /psycholog/ występuje do rodziców z propozycją badań w poradni psychologiczno-pedagogicznej, rzetelnie informując ich o znaczeniu opinii psychopedagogicznej w dalszej edukacji dziecka.
6. W przypadku braku zgody rodziców na przeprowadzenie badań w poradni, a dotyczącego ucznia zagrażającego bezpieczeństwu innych, nauczyciel postępuje zgodnie z procedurą dotyczącą postępowania z uczniem agresywnym.
7. Na najbliższym posiedzeniu Rady Pedagogicznej nauczyciel szczegółowo zapoznaje grono pedagogiczne z zaistniałym problemem, przedstawia dotychczasowe oraz planowane działania.

VIII. Procedura postępowania w przypadku kradzieży na terenie szkoły, zniszczenia mienia wymuszania lub wyludzania.

1. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zagubienie, zniszczenie, pozostawienie bez nadzoru nauczyciela lub innego pracownika szkoły przedmiotów wartościowych (np.: telefon, torba, plecak, przedmioty audiowizualne, zegarek). Przedmioty wartościowe uczeń przynosi do szkoły na własną odpowiedzialność. W przypadku, gdy nauczyciel lub inny pracownik szkoły jest świadkiem kradzieży lub został poinformowany przez uczniów o dokonaniu kradzieży przez innego ucznia na terenie szkoły, jest zobowiązany do podjęcia następujących działań:

- nauczyciel przeprowadza rozmowę wyjaśniającą z uczniem w obecności wychowawcy,
- nauczyciel ma prawo zażądać aby uczeń pokazał zawartość plecaka oraz kieszeni w obecności innego pracownika szkoły,
- nauczyciel powiadamia dyrekcję oraz wzywa rodziców do natychmiastowego wstawienia się w szkole,

- dokonany czyn ma wpływ na ocenę z zachowania ucznia, zostaje sporządzana notatka ze zdarzenia,

- w szczególnych wypadkach dyrektor powiadamia policję.

Kontrakt między rodzicami, a szkołą powinien zawierać /Załącznik 2/:

- zobowiązanie rodziców do szczególnego nadzoru nad dzieckiem,

- zobowiązanie do częstszego kontaktu z wychowawcą i psychologiem szkolnym /ustalić częstotliwość/,

- przyjęcie do wiadomości nałożonej kary /określić na piśmie jakiej/,

- kontrakt z rodzicami powinien zawierać czas jego obowiązywania, datę i podpisy,

- kopię kontraktu otrzymuje rodzic i psycholog szkolny.

Kontrakt pomiędzy wychowawcą a uczniem powinien zawierać /Załącznik 3/:

- zobowiązanie do zaniechania działania niezgodnego z prawem /napisać konkretnie/,

- przyjęcie do wiadomości nałożonej kary /napisać jakiej/,

- zgodę na poniesienie surowszych konsekwencji /napisać jakiej/ w przypadku, gdy zachowanie nie ulegnie zmianie.

W przypadku złamania zasad kontraktu psycholog szkolny na wniosek wychowawcy klasy i za zgodą dyrektora szkoły ma prawo wystąpić z wnioskiem o wgląd w sytuację rodzinną ucznia do Sądu Rodzinnego.

IX. Procedury postępowania nauczyciela w przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 roku życia.

1. Niezwłoczne powiadamia psychologa szkolnego.

2. Psycholog szkolny ustala okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.

3. Psycholog powiadamia rodziców ucznia oraz dyrektora szkoły.

a) W przypadku, gdy sprawa jest poważna /rozbój, uszkodzenie ciała, itp./ lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana psycholog powiadamia niezwłocznie Policję.

b) Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich Policji.

X. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.

1. Nauczyciel/wychowawca/ będący na miejscu zdarzenia zobowiązany jest do:

- udzielenia pierwszej pomocy /pomocy przedmedycznej/, bądź zapewnienia jej udzielenia poprzez wezwanie pielęgniarki szkolnej, ewentualnie karetki pogotowia w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń,
- niezwłocznego powiadomienia dyrektora szkoły,
- powiadomienia rodziców ucznia,
- niezwłocznego wezwania Policji w przypadku, kiedy sprawa jest poważna i niezbędne jest profesjonalne zabezpieczenie śladów przestępstwa, ustalenie okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

XI. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń jest ofiarą przemocy domowej.

1. Nauczyciel przyjmuje informację na temat przemocy wobec ucznia, zapewniając dyskrecję zgłaszającemu poprzez wysłuchanie go bez świadków. Zapisana zostaje data i godzina zgłoszenia.
2. Nauczyciel informuje o zaistniałym zdarzeniu wychowawcę klasy, który następnie powiadamia dyrektora i psychologa szkolnego.
3. Dyrektor szkoły w obecności psychologa przeprowadza rozmowę z uczniem.
4. Do szkoły zostaje wezwany rodzic/opiekun prawny pokrzywdzonego, którego sprawa nie dotyczy (nie jest sprawcą przemocy).
5. Dyrektor szkoły podejmuje decyzję o wdrożeniu procedury Niebieskiej Karty i wyznacza pracownika, który ją przeprowadzi.
6. Niezwłocznie po wdrożeniu procedury Niebieskiej Karty dyrektor zawiadamia przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego i przekazuje mu sporządzoną dokumentację pokrzywdzonego.
7. W przypadku osoby nieletniej zawiadomić Sądu Rejonowego - Wydział Rodzinny i Nieletnich.

XII. Procedura reagowania na zjawiska cyberprzemocy, uzależnienia od mediów elektronicznych

(szczegółowe działania – „Szkolne standardy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży online” – Fundacja Dzieci Niczyje)

Ujawnienie przypadku cyberprzemocy:

- a) nauczyciel, psycholog szkolny lub dyrektor szkoły przyjmuje informację o wykroczeniu – odnotowuje informację i godzinę zgłoszenia;
- b) nauczyciel, który nie jest wychowawcą i ma wiedzę o przestępstwie, przekazuje informację wychowawcy, który przekazuje ją psychologowi i dyrektorowi szkoły;
- c) psycholog, dyrektor wraz z wychowawcą udzielają emocjonalnego wsparcia ofierze przemocy, a w razie konieczności, np. zapewniają niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonemu, zapewniają także ochronę świadkowi;

Ustalenie okoliczności zdarzenia i identyfikacja sprawcy (notatka służbowa psychologa):

- a) rozmowy ze wskazanymi świadkami;
- b) sprawdzenie miejsca zdarzenia;
- c) ustalenie z pokrzywdzonym liczby sprawców i ich danych personalnych.

Zabezpieczenie dowodów

Wszystkie dowody powinny być zarejestrowane, zapisane. Trzeba zanotować, kiedy je otrzymano, ich treść, adres mail, numer telefonu, adres strony internetowej, na której pojawiły się szkodliwe treści. Pomocny może się okazać nauczyciel informatyki.

Rejestracja dowodów cyberprzemocy

- telefon komórkowy (nie wolno kasować wiadomości, trzeba zapisywać zarówno te tekstowe jak też zdjęcia, nagrania z dyktafonu czy filmy).
- komunikatory (w niektórych serwisach jest możliwość zapisywania rozmów w tzw. archiwach. Jeżeli nie ma takiej możliwości, można rozmowę skopiować do edytora tekstowego i wydrukować).
- e- mail (trzeba zapisać wiadomość i to nie tylko treść, ale całą wiadomość, ponieważ może to pomóc w ustaleniu jej pochodzenia).

Działania wobec sprawcy cyberprzemocy

W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest uczniem szkoły, psycholog szkolny powinien podjąć dalsze działania:

- a. Przeprowadzenie rozmowy z uczniem- sprawcą o jego zachowaniu.
  - celem rozmowy powinno być ustalenie okoliczności zdarzenia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i próbowanie rozwiązania sytuacji konfliktowej,
  - sprawca powinien dostać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy,
  - należy z uczniem omówić skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach, jakie mogą zostać wobec niego zastosowane,

- sprawca powinien zostać zobowiązany do usunięcia szkodliwych materiałów z sieci,
- ważne jest znalezienie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy,
- jeżeli jest kilku sprawców, należy rozmawiać z każdym osobno,
- nie konfrontować sprawcy z ofiarą.

b. Powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka:

- rodzice sprawcy powinni być powiadomieni o zdarzeniu, zapoznani z dowodami i decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinujących wobec ich dziecka,

- należy ściśle współpracować z rodzicami poprzez ustalenie wspólnych zasad,

- opracować projekt kontraktu dla dziecka określający zobowiązania ucznia, określić konsekwencje nieprzestrzegania wymagań i terminów realizacji zadań zawartych w umowie.

c. Objęcie sprawcy pomocą psychologiczno- pedagogiczną - psycholog, wychowawca klasy i nauczyciele.

- praca z uczniem powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu niewłaściwego zachowania, służyć zmianie postępowania i postawy ucznia,

- w szczególnym przypadku może być konieczność skierowania na dalsze badania specjalistyczne i terapię.

Środki dyscyplinarne wobec sprawcy:

- Czasowy zakaz korzystania z komputera czy telefonu i to zarówno w szkole jak i w domu.

- Stały kontakt z rodzicami ucznia, wsparcie działań szkoły.

2. Celem sankcji powinno być zatrzymanie przemocy, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, wzbudzenie w sprawcy refleksji na temat swojego zachowania, pokazanie całej społeczności szkolnej, że cyberprzemoc nie będzie tolerowana.

3. Podejmując decyzję o karze należy brać pod uwagę:

- rozmiar i rangę szkody,

- czas trwania prześladowania,

- świadomość popełnionego czynu,

- motywację sprawcy,

- rodzaj rozpowszechnionego materiału.

Działania wobec ofiary cyberprzemocy:

1. Wsparcie psychiczne przez osobę dorosłą (wychowawcy, psycholog).

2. Podczas rozmowy z uczniem, który jest ofiarą cyberprzemocy, należy zapewnić go o tym, że postąpił właściwie, zgłaszając wydarzenie. Powinno mu się powiedzieć, że rozumie się, w

jak trudnej jest sytuacji i zapewnić go, że nikt nie ma prawa tak się wobec niego zachowywać. Ważne jest stanowcze zapewnienie, że szkoła nigdy nie będzie tolerowała aktów przemocy. Podczas rozmowy bardzo ważna jest obserwacja dziecka i zwrócenie uwagi na jego pozawerbalne zachowanie (zażenowanie, smutek, poczucie winy).

Ochrona świadków, którzy zgłaszają zdarzenie.

Wszystkie działania powinny być tak prowadzone, aby zapewniały bezpieczeństwo nie tylko ofierze, ale i świadkom cyberprzemocy. Postępowanie powinno być prowadzone w sposób dyskretny i poufny. Świadka należy zapewnić o dyskrecji i nie ujawniać jego danych osobowych (chyba, że na wniosek policji).

Notatka służbowa.

Psycholog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Jeżeli rozmowa była prowadzona np. w obecności innego nauczyciela, powinien on również podpisać notatkę. Zabezpieczone dowody powinny być załączone do dokumentacji.

Zawiadomienie sądu rodzinnego i policji.

Gdy rodzice odmawiają współpracy ze szkołą, a sprawca nie zaniechał dotychczasowego postępowania, należy powiadomić sąd rodzinny. Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta dostępne środki, a uczeń nie wykazuje poprawy zachowania. W wypadku bardzo drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa dyrektor szkoły w porozumieniu z psychologiem szkolnym zgłasza ten fakt policji, która prowadzi dalsze działania.

Nadużywanie mediów elektronicznych:

1. Ujawnienie przypadku nadużywania Internetu. Informacja o nadmiernym korzystaniu z sieci lub komputera może dotrzeć do nauczyciela/psychologa z różnych źródeł: może być zgłoszona przez ucznia, rodziców, innych nauczycieli.
2. Rozmowa z uczniem. Zebranie informacji na temat podejrzeń o nadużywaniu Internetu, jego formy oraz częstotliwości.
3. Kontakt z rodzicami. Poinformowanie opiekunów o obserwacjach dotyczących dziecka.
4. Zapewnienie wsparcia psychologicznego dziecku na terenie szkoły bądź polecenie specjalistycznej placówki.
5. Wsparcie informacyjne dotyczące możliwości dalszych działań w sytuacji nadużywania Internetu, informacje dotyczące bezpośredniej pomocy specjalistycznej. Przekazanie kontaktu do zespołu pomocy w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa online Helpline.org.pl. Kontakt z zespołem jest możliwy pod bezpłatnym numerem telefonu 800 100 100 oraz poprzez czat, od

poniedziałku do piątku w godz. 12.00- 18.00, jak również poprzez formularz: Zadaj nam pytanie na stronie www.helpline.org.pl i e-mail: helpline@helpline.org.pl.

6. Podjęcie interwencji prawnej.

Większość sytuacji związanych z nadużywaniem Internetu bądź komputera nie wymaga powiadamiania sądu rodzinnego. Zgłoszenie sprawy do sądu rodzinnego jest jednak wskazane: jeśli rodzice dziecka odmawiają współpracy i nie kontaktują się ze szkołą, a uczeń nie zaprzestaje działań, które są dla niego krzywdzące i skutkują nie wywiązywaniem się z obowiązku szkolnego. W takiej sytuacji dyrektor szkoły powinien zwrócić się do sądu rodzinnego z wnioskiem o podjęcie odpowiednich środków wynikających z ustawy o postępowaniu z nieletnimi.

7. Dokumentacja zgłoszenia (opis podjętych przez szkołę działań, np. kontakt z rodzicami, rozmowa z uczniem, zaproponowanie pomocy psychologicznej poza szkołą).

8. Monitorowanie sytuacji (kontakt z poszkodowanym dzieckiem i jego rodzicami, upewnienie się, czy nie jest np. potrzebne dalsze wsparcie; sprawdzanie, jak realizuje obowiązek szkolny, czy bierze udział we wszystkich zajęciach).

XIII. Procedura postępowania w przypadku prób samobójczych lub samobójstwa ucznia.

1. Każdy pracownik Zespołu Szkół w Repkach ma obowiązek zareagowania na jakikolwiek sygnał o ryzyku zachowania autodestrukcyjnego u ucznia. W przypadku zaobserwowania lub podjęcia informacji, że uczeń planuje podjąć próbę samobójczą, każdy pracownik powinien niezwłocznie poinformować o tym dyrektora szkoły.

2. O wysokim ryzyku zachowań samobójczych świadczyć może wystąpienie przynajmniej jednego z poniższych czynników:

- mówienie o poczuciu beznadziejności, bezradności, braku nadziei,
- mówienie wprost lub bezpośrednio o samobójstwie, pisanie listów pożegnalnych lub testamentu,
- pozbywanie się osobistych, cennych dla ucznia przedmiotów,
- unikanie kontaktów z bliskimi kolegami, izolacja, zamykanie się w sobie,
- zaniechanie zajęć, które dotychczas sprawiały uczniowi przyjemność,
- przejawianie dużych zmian charakteru, nastroju, występowanie nietypowych zachowań,
- przejawianie zainteresowania tematyką śmierci, umierania,
- podejmowanie w przeszłości prób samobójczych,
- fascynacja znanymi osobami (np. gwiazdami popkultury), które popełniły samobójstwo,

3. Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia, wychowawca, psycholog podejmują odpowiednie działania interwencyjne:

- jednoznacznie ustalają które z w/w przesłanek występują u danego ucznia,
- przeprowadzają analizę sytuacji szkolnej i rodzinnej u danego ucznia, w celu ustalenia przyczyn, kontaktują się z rodzicami celem ustalenia powodów zmian w zachowaniu ucznia,
- przekazują informację o zagrożeniu rodzicom i dyrektorowi szkoły,
- ustalają z rodzicami zasady wzajemnych kontaktów, proponują pomoc psychoterapeutyczną,

b) Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo (informacja od samego ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych)

4. Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia wychowawca, psycholog szkolny oraz dyrektor szkoły podejmują następujące działania:

- nie pozostawiają ucznia samego, próbują przeprowadzić go w ustronne, bezpieczne miejsce,
- informują o zaistniałej sytuacji i zagrożeniu rodziców,
- przekazują dziecko pod opiekę rodziców (opiekunów prawnych) lub jeżeli przyczyna jest sytuacja domowa odpowiednim instytucjom (np. policji).

c) Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą.

5. Po powzięciu informacji, że uczeń powziął próbę samobójczą dyrektor szkoły, wychowawca, psycholog szkolny podejmują następujące działania:

- jeśli próba samobójcza ma miejsce w szkole, wychowawca (nauczyciel, pracownik) powiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły a ten rodziców (opiekunów prawnych),
- dyrektor szkoły, psycholog oraz wychowawca klasy dokonują oceny sytuacji i przeprowadzają rozmowę wspierającą z uczniem i rodzicami oraz przekazują informacje dotyczące pomocy psychologiczno- pedagogicznej,
- o próbie samobójczej dyrektor informuje Radę Pedagogiczną pod rygorem tajemnicy w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia po jego powrocie do szkoły przez wszystkich nauczycieli,
- psycholog planuje dalsze działania mające na celu zapewnienie uczniowie bezpieczeństwa w szkole, atmosfery życzliwości i wsparcia oraz przekazują rodzicom informacje o możliwościach uzyskania pomocy psychologiczno- pedagogicznej poza szkołą,
- w przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa dyrektor szkoły informuje organ prowadzący i nadzorujący szkołę o zaistniałej sytuacji,
- psycholog szkolny oraz wychowawcy udzielają pomocy psychologiczno- pedagogicznej innym uczniom szkoły.

d) Postępowanie w przypadku dokonania przez ucznia samobójstwa.

- zebranie wstępnych informacji o okolicznościach zdarzenia i przekazanie ich dyrektorowi szkoły,
- zawiadomienie organu prowadzącego i nadzorującego szkołę przez dyrektora szkoły,
- zebranie Zespołu Kryzysowego i wspólne podjęcie dalszych działań,
- poinformowanie nauczycieli o zdarzeniu na Radzie Pedagogicznej,
- poinformowanie uczniów na forum klasy przez wychowawców,
- stworzenie uczniom możliwości uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych,
- udzielanie uczniom wsparcia,
- unikanie umedialniania problemu,
- unikanie poczucia nadmiernej odpowiedzialności za zdarzenia.

XIV. Procedura postępowania z dzieckiem przewlekle chorym w szkole.

Opracowano na podstawie publikacji „One są wśród nas” zamieszczonych na stronie internetowej Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania.

W sytuacji, gdy w szkole jest uczeń przewlekle chory, dyrektor, nauczyciel powinien:

1. Pozyskać od rodziców (opiekunów prawnych) ucznia szczegółowe informacje na temat jego choroby oraz wynikających z niej ograniczeń w funkcjonowaniu;
2. Zapoznać kadrę pedagogiczną i pozostałych pracowników szkoły w zakresie postępowania z chorym dzieckiem na co dzień oraz w sytuacji zaostrzenia objawów czy ataku choroby;
3. W porozumieniu z pielęgniarką lub lekarzem, wspólnie z pracownikami szkoły opracować zasady postępowania w stosunku do każdego chorego ucznia, zarówno na co dzień, jak i w przypadku zaostrzenia objawów czy ataku choroby. Procedury te mogą uwzględniać m.in. przypominanie lub pomoc w przyjmowaniu leków, wykonywaniu pomiarów poziomu cukru, regularnym przyjmowaniu posiłków, sposób reagowania itp. Powinny też określać formy stałej współpracy z rodzicami (opiekunami) tego dziecka oraz zobowiązanie wszystkich pracowników placówki do bezwzględnego ich stosowania;
4. Wspólnie z nauczycielami i specjalistami zatrudnionymi w szkole dostosować formy pracy dydaktycznej, dobór treści i metod oraz organizację nauczania do możliwości psychofizycznych tego ucznia, a także objąć go różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
5. W przypadku nasilenia choroby u dziecka podczas pobytu w szkole dyrektor lub nauczyciel niezwłocznie informuje o zaistniałej sytuacji rodziców lub prawnych opiekunów.

DZIECKO Z ASTMĄ

Astma oskrzelowa jest najczęstszą przewlekłą chorobą układu oddechowego u dzieci. Istotą astmy jest przewlekły proces zapalny toczący się w drogach oddechowych, który prowadzi do zwiększonej skłonności do reagowania skurczem na różne bodźce i pojawienia się objawów choroby.

OBJAWY

Jednym z podstawowych objawów jest duszność jako subiektywne uczucie braku powietrza spowodowane trudnościami w jego swobodnym przechodzeniu przez zwężone drogi oddechowe. Gdy duszność jest bardzo nasiloną możemy zauważyć, że usta dziecka a także inne części ciała są zasinione. Konsekwencją zwężenia oskrzeli jest pojawienie się świszczącego oddechu. Częstym objawem astmy oskrzelowej jest kaszel. Najczęściej jest to kaszel suchy, napadowy, bardzo męczący. Zaostrzenie astmy może być wywołane przez: kontakt z alergenami, na które uczulone jest dziecko, kontakt z substancjami drażniącymi drogi oddechowe, wysiłek fizyczny, zimne powietrze, dym tytoniowy, infekcje.

W przypadku wystąpienia duszności należy podać dziecku wzięwnie lek rozkurczający oskrzela zgodnie z zaleceniem lekarza. W przypadku objawów ciężkiej duszności należy podać jednocześnie 2 dawki leku w aerozolu w odstępie 10-20 sekund. Po wykonaniu 1 pierwszej inhalacji należy powiadomić rodziców dziecka o wystąpieniu zaostrzenia. W przypadku duszności o dużym nasileniu powinno się wezwać Pogotowie Ratunkowe. W czasie oczekiwania na przyjazd karetki pogotowia dziecko wymaga ciągłego nadzoru osoby dorosłej. Dodatkowo bardzo ważne jest zapewnienie dziecku spokoju oraz odizolowanie od osób trzecich.

NAKAZY

1. Częste wietrzenie sal lekcyjnych.
2. Dziecko, które ma objawy po wysiłku, powinno przed lekcją wychowania fizycznego przyjąć dodatkowy lek.
3. Ćwiczenia fizyczne należy zaczynać od rozgrzewki.
4. W przypadku wystąpienia u dziecka objawów duszności należy przerwać wykonywanie wysiłku i pozwolić dziecku zażyć środek rozkurczowy.

ZAKAZY

1. Chorzy uczniowie nie powinni uczestniczyć w pracach porządkowych.
2. W okresie pylenia roślin dzieci z pyłkowicą nie mogą ćwiczyć na wolnym powietrzu oraz nie powinny uczestniczyć w planowanych wycieczkach poza miasto.
3. Astma oskrzelowa wyklucza biegi na długich dystansach, wymagających długotrwałego, ciągłego wysiłku.

4. W klasach, gdzie odbywają się lekcje nie powinno być zwierząt futerkowych.

OGRANICZENIA

1. Uczeń z astmą może okresowo wymagać ograniczenia aktywności fizycznej i dostosowania ćwiczeń do stanu zdrowia.

2. Dziecko uczulone na pokarmy powinno mieć adnotacje od rodziców, co może jeść w sytuacjach, które mogą wywołać pojawienie się objawów uczulenia.

OBSZARY DOZWOLONE I WSKAZANE DLA DZIECKA

1. Dzieci chore na astmę powinny uczestniczyć w zajęciach z wychowania fizycznego.

Wysportowane dziecko lepiej znosi okresy zaostrzeń choroby.

2. Uczeń z astmą nie powinien być trwale eliminowany z zajęć z wychowania fizycznego.

3. Dzieci z astmą mogą uprawiać biegi krótkie, a także gry zespołowe.

4. Dzieci z astmą mogą uprawiać gimnastykę i pływanie.

5. Dzieci z astmą mogą uprawiać większość sportów zimowych.

Bardzo ważny jest dobry kontakt szkoły z rodzicami, po to, aby wspólnie zapewnić dziecku bezpieczne warunki nauki i pobytu w szkole. Pozwoli to zmniejszyć nadopiekuńczość rodziców a dziecku rozwijać samodzielność i zaufanie do własnych możliwości i umiejętności. Tylko współdziałanie szkoły z rodzicami i lekarzem prowadzącym pomoże prawidłowo funkcjonować dziecku z astmą oskrzelową w środowisku, gdzie spędza wiele godzin w ciągu dnia.

DZIECKO Z CUKRZYCĄ

Cukrzyca to grupa chorób metabolicznych charakteryzujących się hiperglikemią (wysoki poziom glukozy we krwi -większy od 250mg%). Obecnie w Polsce wśród dzieci i młodzieży dominuje cukrzyca typu 1 –ten typ cukrzycy ma podłoże genetyczne i autoimmunologiczne.

Cukrzyca nie jest chorobą zakaźną, nie można się nią zarazić przez kontakt z osobą chorą. Najczęstsze objawy to wzmożone pragnienie, częste oddawanie moczu oraz chudnięcie. W chwili obecnej, w warunkach poza szpitalnych, jedynym skutecznym sposobem podawania insuliny jest wstrzykiwanie jej do podskórnej tkanki tłuszczowej (za pomocą pena, pompy). Cukrzyca nie jest chorobą, która powinna ograniczać jakiegokolwiek funkcjonowanie ucznia, tylko wymaga właściwej samokontroli i obserwacji. Ćwiczenia fizyczne, sport i rekreacja połączone z ruchem są korzystne dla dzieci chorych na cukrzycę. Wspierają prawidłowy rozwój emocjonalny i społeczny, pomagają rozwijać samodyscyplinę, gratyfikują, dają przyjemność i satysfakcję. Najważniejszym problemem przy wykonywaniu wysiłku fizycznego u dzieci z cukrzycą jest ryzyko związane z wystąpieniem hipoglikemii (niedocukrzenia stężenie glukozy we krwi mniejsze niż 60 mg%). Do działań w ramach

samokontroli należą: badanie krwi i moczu, zapisywanie wyników badań, prawidłowa interpretacja wyników badań, prawidłowe komponowanie posiłków, prawidłowe i bezpieczne wykonywanie wysiłku fizycznego, obserwacja objawów jakie pojawiają się przy hipoglikemii i hiperglikemii.

OBJAWY HIPOGLIKEMII -niedocukrzenia:

1. Bładość skóry, nadmierna potliwość, drżenie rąk.
2. Ból głowy, ból brzucha.
3. Szybkie bicie serca.
4. Uczucie silnego głodu/wstręt do jedzenia.
5. Osłabienie, zmęczenie.
6. Problemy z koncentracją, zapamiętywaniem.
7. Chwiejność emocjonalna, nietypowe zachowanie dziecka.
8. Napady agresji lub wesołkowatości.
9. Ziewanie/senność.
10. Zaburzenia mowy, widzenia i równowagi.
11. Zmiana charakteru pisma.
12. Uczeń nielogicznie odpowiada na zadawane pytania.
13. Kontakt ucznia z otoczeniem jest utrudniony lub traci przytomność.
14. Drgawki.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII LEKKIEJ –dziecko jest przytomne, w pełnym kontakcie, współpracuje z nami, spełnia polecenia:

1. Sprawdzić poziom glukozy we krwi potwierdzając niedocukrzenie.
2. Podać węglowodany proste (sok owocowy, coca-cola, cukier spożywczy rozpuszczony w wodzie lub herbacie, glukoza w tabletkach, płynny miód).

NIE WOLNO

1. Zastępować węglowodanów prostych słodyczami zawierającymi tłuszcze, jak np. czekolada, ponieważ utrudniają one wchłanianie glukozy z przewodu pokarmowego.
2. Ponownie oznaczyć glikemię po 10-15 minutach.
3. Zawsze należy dążyć do ustalenia przyczyny niedocukrzenia.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII ŚREDNIO- CIĘŻKIEJ- dziecko ma częściowe zaburzenia świadomości, pozostaje w ograniczonym kontakcie z nami, potrzebuje bezwzględnej pomocy osoby drugiej:

1. Oznaczyć glikemię i potwierdzić niedocukrzenie.

2. Jeżeli dziecko może połykać podać do picia płyn o dużym stężeniu cukru (np. 3-5kostek cukru rozpuszczonych w 1 szklanki wody, coli, soku).

3. Jeżeli dziecko nie może połykać postępujemy tak jak w przypadku glikemii ciężkiej.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII CIĘŻKIEJ –dziecko jest nieprzytomne, nie ma z nim żadnego kontaktu, nie reaguje na żadne bodźce, może mieć drgawki. Dziecku, które jest nieprzytomne.

NIE WOLNO podawać niczego do picia ani do jedzenia do ust!!!:

1. Układamy dziecko na boku.
2. Wstrzykujemy domięśniowo glukagon, jest to zastrzyk ratujący życie.
3. Wzywamy pogotowie ratunkowe.
4. Kontaktujemy się z rodzicami dziecka.
5. Dopiero gdy dziecko odzyska przytomność (po podaniu glukagonu powinno odzyskać przytomność po kilkunastu minutach) i jeżeli dziecko będzie w dobrym kontakcie można mu podać węglowodany doustnie (sok, cola, tabl. glukozy).

U dzieci leczonych pompą:

1. Zatrzymaj pompę.
2. Potwierdź hipoglikemię.
3. Jeżeli dziecko jest przytomne podaj węglowodany proste.
4. Odczekaj 10-15 minut i zbadaj ponownie poziom glukozy we krwi, jeżeli nie ma poprawy podaj ponownie cukry proste.
5. Jeżeli objawy ustąpią i kontrolny pomiar glikemii wskazuje podnoszenie się stężenia glukozy, włącz pompę i podaj kanapkę lub inne węglowodany złożone.
6. Jeżeli dziecko jest nieprzytomne lub ma drgawki połóż je w pozycji bezpiecznej, podaj domięśniowo zastrzyk z glukagonu i wezwij karetkę pogotowia.

Po epizodzie hipoglikemii nie zostawiaj dziecka samego! Dziecko nie może podejmować wysiłku fizycznego dopóki wszystkie objawy hipoglikemii nie ustąpią!

OBJAWY HIPERGLIKEMII

1. Wzmoczone pragnienie, potrzeba częstego oddawania moczu.
2. Rozdrażnienie, zaburzenia koncentracji.
3. Złe samopoczucie, osłabienie, przygnębienie, apatia.

Jeżeli do ww. objawów dołączają:

1. Ból głowy, ból brzucha.
2. Nudności i wymioty.
3. Ciężki oddech.

może to świadczyć o rozwoju kwasicy cukrzycowej.

Należy wtedy bezzwłocznie:

1. Zbadać poziom glukozy.
2. Skontaktować się z rodzicami lub wezwać pogotowie.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPERGLIKEMII

1. Podajemy insulinę (tzw. dawka korekcyjna),
2. Uzupełniamy płyny (dziecko powinno dużo pić, przeciętnie 1litr w okresie 1,5-2 godz., najlepszym płynem jest niegazowana woda mineralna),
3. Samokontrola (badanie moczu na obecność cukromoczu i ketonurii, po około 1 godz. należy dokonać kontrolnego pomiaru glikemii),
4. W razie stwierdzenia hiperglikemii dziecko nie powinno jeść, dopóki poziom glikemii nie obniży się.

Niezbędnik szkolny, czyli co uczeń z cukrzycą zawsze powinien mieć ze sobą w szkole:

1. Pen- „wstrzykiwacz” z insuliną.
2. Pompę insulinową, jeżeli jest leczone przy pomocy pompy.
3. Nakłuwacz z zestawem igieł.
4. Glukometr z zestawem pasków oraz gazików.
5. Plastikowy pojemnik na zużyte igły i paski.
6. Drugie śniadanie lub dodatkowe posiłki przeliczone na wymienniki np. przeznaczone na „zabezpieczenie” zajęć wychowania fizycznego w danym dniu.
7. Dodatkowe produkty – soczek owocowy, tabletki z glukozą w razie pojawienia się objawów hipoglikemii.
8. Telefon do rodziców.
9. Informację w postaci kartki lub bransoletki na rękę, która informuje, że dziecko choruje na cukrzycę.
10. Glukagon (zestaw w pomarańczowym pudełku)

Szkolny kodeks praw dziecka z cukrzycą – każdemu dziecku z cukrzycą typu 1 należy zapewnić w szkole:

1. Możliwość zmierzenia poziomu glukozy na glukometrze w dowolnym momencie – także w trakcie trwania lekcji.
2. Możliwość podania insuliny.
3. Możliwość zmiany zestawu infuzyjnego w przypadku leczenia osobista pompą insulinową odpowiednich warunkach zapewniających bezpieczeństwo i dyskrecję.

4. Właściwe leczenie niedocukrzenia zgodnie ze schematem ustalonym z pielęgniarką szkolną i rodzicami dziecka.
5. Możliwość spożycia posiłków o określonej godzinie, a jeśli istnieje taka potrzeba, nawet w trakcie trwania lekcji.
6. Możliwość zaspokojenia pragnienia oraz możliwość korzystania z toalety, także w czasie trwania zajęć lekcyjnych.
7. Możliwość uczestniczenia w pełnym zakresie w zajęciach wychowania fizycznego oraz różnych zajęciach pozaszkolnych, np. wycieczkach turystycznych, zielonych szkołach.

DZIECKO Z PADACZKĄ

Padaczką określamy skłonność do występowania nawracających, nie prowokowanych napadów. Napadem padaczkowym potocznie nazywamy napadowo występujące zaburzenia w funkcjonowaniu mózgu objawiające się widocznymi zaburzeniami, zwykle ruchowymi. Niekiedy jedynym widocznym objawem napadu są kilkusekundowe zaburzenia świadomości. Napady padaczkowe dzieli się na napady pierwotnie uogólnione oraz napady częściowe (zlokalizowane).

Napady pierwotnie uogólnione:

1. Napady nieświadomości, najczęściej kilkusekundowa utrata kontaktu z otoczeniem. Atypowym napadom nieświadomości mogą towarzyszyć mruganie lub gwałtowne ruchy o niewielkim zakresie w obrębie ust.
2. Napady atoniczne –napad spowodowany nagłym i krótkotrwałym obniżeniem napięcia mięśniowego w określonych grupach mięśni.
3. Napady toniczne –występuje głównie u małych dzieci zazwyczaj podczas zasypiania lub budzenia; charakteryzuje się nagłym, symetrycznym wzrostem napięcia mięśni w obrębie kończyn i tułowia.
4. Napady toniczno-kloniczne –w fazie tonicznej dochodzi do nagłej utraty przytomności, skurczu mięśni, zatrzymania oddechu; faza kloniczna charakteryzuje się rytmicznymi, gwałtownymi skurczami mięśni kończyn i tułowia, następnie przechodzi w kilkuminutową śpiączkę.
5. Napady kloniczne– napady głównie u niemowląt i małych dzieci, częściej w przebiegu gorączki, cechują je symetryczne skurcze mięśni kończyn występujące seriami.
6. Napady miokloniczne - charakteryzują się gwałtownymi synchronicznymi skurczami mięśni szyi, obręczy barkowej, ramion i ud przy względnie zachowanej świadomości chorego.

Napady częściowe:

1. Napady częściowe z objawami prostymi –świadomość w czasie napadów jest na ogół zachowana, zwykle napady dotyczą określonej okolicy np. ręki lub ust.

2. Napady częściowe z objawami złożonymi– niektórym napadom mogą towarzyszyć zaburzenia świadomości o charakterze omamów i złudzeń; pacjent ma wrażenie, że już znajdował się w danej sytuacji życiowej lub przeciwnie, że nie zna sytuacji i przedmiotów, z którymi w rzeczywistości się już stykał, do tego typu napadów zaliczane są także napady psychoruchowe z towarzyszącymi im różnymi automatyzmami (cmokanie), u dzieci mogą niekiedy występować napady nietypowe, manifestujące się klinicznie bólami brzucha, głowy, omdleniami, napadami lęku itp.

3. Napady częściowe wtórnie uogólnione –rozpoczyna się zwykle od napadowych mioklonicznych lub klonicznych skurczów ograniczonych do określonych grup mięśni, aby następnie rozprzestrzenić się i doprowadzić do wtórnie uogólnionego napadu tonicznoklonicznego

(tzw. napadu dużego).

Zespoły padaczkowe wieku dziecięcego -zespół Westa, zespół Lennoxa- Gastauta, dziecięca padaczka nieświadomości (piknolepsja), padaczka Rolanda, młodzieńcza padaczka nieświadomości, zespół Janza, padaczka odruchowa, omdlenia odruchowe, napady rzekomo padaczkowe. Leczenie padaczki jest procesem przewlekłym, wymaga systematycznego, codziennego podawania leków. Nagłe przerwanie leczenia, pominięcie którejś dawki, może zakończyć się napadem lub stanem padaczkowym. Z tego powodu tak ważne jest aby pacjent mógł systematycznie przyjmować leki. W trakcie włączania leczenia lub jego modyfikacji dziecko może wykazywać objawy senności, rozdrażnienia, zawrotów głowy.

W RAZIE WYSTĄPIENIA NAPADU NALEŻY

1. Przede wszystkim zachować spokój.
2. Ułożyć chorego w bezpiecznym miejscu w pozycji bezpiecznej, na boku.
3. Zabezpieczyć chorego przed możliwością urazu w czasie napadu –zdjąć okulary, usunąć z ust ciała obce, podłożyć coś miękkiego pod głowę.
4. Asekurować w czasie napadu i pozostać z chorym do odzyskania pełnej świadomości.

NIE WOLNO

1. Podnosić pacjenta.
2. Krępować jego ruchów.
3. Wkładać czegokolwiek między zęby lub do ust.

Pomoc lekarska jest potrzebna, jeżeli był to pierwszy napad w życiu lub napad trwał dłużej niż 10 minut albo jeśli po napadzie wystąpiła długo trwająca gorączka, sugerująca zapalenie

opon mózgowo-rdzeniowych. Dzieciom chorym na padaczkę trudniej jest wykorzystać w pełni swoje możliwości edukacyjne z przyczyn medycznych i społecznych. Narażone są na wyższy poziom stresu wynikający z obawy przed napadem i komentarzami, stąd też częściej występują u nich cechy zespołu nadpobudliwości psychoruchowej, trudności w czytaniu i pisaniu oraz inne trudności szkolne. W razie narastających trudności szkolnych, trzeba zapewnić dziecku możliwość douczania, zorganizować odpowiednio czas na naukę, z częstymi przerwami na odpoczynek, modyfikować i zmieniać sposoby przyswajania wiadomości szkolnych. Nie należy z zasady zwalniać dziecka z zajęć wychowania fizycznego ani z zabaw i zajęć ruchowych w grupie rówieśników. Należy jedynie dbać o to, aby nie dopuszczać do nadmiernego obciążenia fizycznego i psychicznego. Gdy zdarzają się napady, dziecko powinno mieć zapewnioną opiekę w drodze do i ze szkoły.

DZIECKO Z HEMOFILIĄ

Hemofilia jest wrodzoną skazą krwotoczną związaną z niedoborem czynnika VIII lub IX krzepnięcia krwi. W zależności od tego rozróżniamy hemofilię A lub B.

Ciężka postać hemofilii –występują krwawienia do mięśni i stawów, duże podskórne wylewy, krwawienia z nosa. Krwawienia wewnętrzne są bolesne. Początkowym objawem może być uczucie rozpierania w stawie, drętwienia, mrowienia. Najlepiej, jeżeli wówczas zostanie podany koncentrat czynnika krzepnięcia krwi. Jeżeli leczenie zostanie odroczone powiększa się objętość stawu, pojawia się silna bolesność oraz przykurcz w stawie. Umiarkowana i łagodna postać choroby – krwawienia są mniej częste, nie powodują zwykle trwałych zmian w stawach, zwykle wyraźny uraz poprzedza krwawienie. Choroba nie ma wpływu na funkcjonowanie społeczne ani nie wpływa negatywnie na rozwój intelektualny. Funkcjonowanie emocjonalne może nie być zaburzone. Jednak, zwłaszcza w ciężkiej postaci choroby, dziecko może czuć się gorsze, ponieważ nie może robić tego wszystkiego, co dziecko zdrowe np. grać w piłkę nożną. Wie, że może to spowodować krwawienie do stawu lub mięśni i związany z tym ból, konieczność leczenia dożylnego, czasami hospitalizacji.

NAKAZY, ZAKAZY, OGRANICZENIA:

1. dziecko nie powinno być narażone na urazy spowodowane np. śliską podłogą, przepychającym się tłumem dzieci,
2. w szkole musi mieć do chodzenia wygodne obuwie usztywniające staw skokowy, na nie śliskiej podeszwie,
3. jeżeli dziecko jest sprawne ruchowo może biegać i skakać,
4. inne dzieci muszą wiedzieć, że nie można chorego kolegi bić, popychać, podstawiać mu nogi,

5. udział w lekcjach w- f musi być ograniczony– bezpieczna jest gimnastyka, pływanie i gra w ping- ponga,
6. dziecko może bez ograniczeń rysować, lepić z gliny, malować,
7. należy rozwijać te sfery aktywności intelektualnej i ruchowej dziecka, w których ono się wyróżnia,
8. dziecku choremu na hemofilię nie wolno podawać żadnych leków domięśniowo, ani stosować preparatów kwasu acetylosalicylowego

NA CO NALEŻY ZWRACAĆ UWAGĘ W SZKOLE:

1. nagłe dolegliwości bólowe ze strony kończyn dolnych lub górnych, utykanie,
2. bóle brzucha lub głowy, wymioty,
3. krwawienie z jamy ustnej lub nosa, zblednięcie.

Dziecko chore na hemofilię nie wymaga specjalnego traktowania przez nauczyciela w klasie. Powinno brać udział w wycieczkach szkolnych, wyjazdach do teatru czy kina. Przed wyjazdem wskazane jest profilaktyczne podanie czynnika krzepnięcia u dziecka z ciężką postacią choroby.

PIERWSZA POMOC:

1. w przypadku urazu/bólu należy oziębic dotkniętą część ciała przez przyłożenie lodu, zimnego okładu żelowego lub chustki zmoczonej w zimnej wodzie,
2. posadzić/położyć w pozycji dla dziecka wygodnej,
3. najczęściej należy podać czynnik krzepnięcia krwi,
4. jeżeli dziecko wymiotuje, ma bole głowy, zaburzenia świadomości lub drgawki powinno się je położyć na boku i wezwać pogotowie, zawiadomić rodziców; jeżeli dziecko uskarża się na ból kończyny górnej lub dolnej nie powinno nią poruszać, wskazane jest unieruchomienie.

DZIECKO PRZEWLEKLE CHORE

Choroba przewlekła to proces patologiczny trwający ponad 4 tygodnie, cechujący się brakiem nasilonych objawów chorobowych. Długotrwała choroba i częste hospitalizacje mogą okresowo uniemożliwiać choremu dziecku przebywanie w grupie rówieśników, a także zaspokajanie wielu ważnych potrzeb psychicznych, fizycznych i społecznych. Przeciwdziałanie niekorzystnym skutkom choroby przewlekłej, polega między innymi na udzielaniu dziecku i jego rodzinie pomocy w budowaniu nowej koncepcji życia z chorobą i pomimo choroby. Odbudowa poczucia bezpieczeństwa jest jednym z najważniejszych zadań osób pomagających choremu dziecku i jego rodzinie. Dziecko może czuć się mniej bezradne i zagubione, gdy ma okazję do odnoszenia sukcesów i poradzenia sobie z trudnymi sytuacjami.

Zatem dostrzeganie i eksponowanie osiągnięć dziecka, chwalenie go za nie i nagradzanie jest jednym z kierunków pomagania mu w pokonywaniu poczucia bezradności.

Drugi ważny kierunek to uczenie dziecka nowych umiejętności -zarówno tych przydatnych w pokonywaniu trudności związanych z chorowaniem, jak i tych otwierających mu nowe, wolne od ograniczeń pola aktywności, poszerzających jego „obszar wolności”. Szkoła pełni w życiu chorego dziecka szczególną rolę. Jest to miejsce, w którym może się ono uczyć i bawić, rozwijać swoje zdolności i umiejętności, może przeżywać radość i dumę ze swojej aktywności, a także budować dobre relacje z innymi dziećmi. Obecność przyjaznych nauczycieli i rówieśników jest bardzo ważna dla prawidłowego rozwoju emocjonalnego i społecznego chorego dziecka. Niezwykle ważne jest przekazanie nauczycielom informacji o wpływie choroby dziecka na funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne ucznia. Niektóre leki mogą działać pobudzająco a inne usypiająco. Może to mieć wpływ na zachowanie się dziecka lub możliwość efektywnego uczenia się. Dzięki informacjom od rodziców i lekarzy, nauczyciel może poznać chorobę dziecka w takim zakresie, aby w razie potrzeby, w odpowiednim czasie, udzielić mu niezbędnej pomocy i wsparcia oraz zapewnić bezpieczne warunki na terenie szkoły. Także dostosować sposoby komunikowania się oraz sposoby i formy nauczania do potrzeb i aktualnych możliwości chorego dziecka. Wzajemne kontakty pomiędzy szkołą i rodzicami powinny być stałe i systematyczne, oparte na zaufaniu, spokojnej, wzajemnej wymianie informacji oraz współpracy i zrozumieniu.

Główne sposoby pomocy przewlekle choremu dziecku możliwe do zrealizowania na terenie szkoły:

1. zapewnienie poczucia bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego,
2. pomoc w pokonywaniu trudności, uczenie nowych umiejętności,
3. budowanie dobrego klimatu i przyjaznych relacji klasowych,
4. przygotowanie uczniów zdrowych na spotkanie chorego kolegi,
5. traktowanie chorego dziecka jako pełnoprawnego członka klasy,
6. uwrażliwianie dzieci zdrowych na potrzeby i przeżycia dziecka chorego,
7. uwrażliwianie dziecka chorego na potrzeby i przeżycia innych uczniów,
8. motywowanie do kontaktów i współdziałania z innymi dziećmi,
9. rozwijanie zainteresowań, samodzielności dziecka,
10. dostarczanie wielu możliwości do działania i osiągnięcia sukcesów,
11. motywowanie do aktywności.

XV. Procedura do stosowania w przypadku przebywania obcej osoby na terenie szkoły

Przez osobę „obcą” na terenie szkoły rozumie się osobę, która:

- nie jest rodzicem ucznia tej szkoły,
- nie jest pracownikiem szkoły,
- nie jest osobą zaproszoną przez dyrekcję szkoły, wychowawcą klasy lub innego pracownika i która swoim zachowaniem w wyraźny sposób narusza zasady i normy współżycia społecznego bądź też w inny sposób stanowi zagrożenie dla porządku na terenie szkoły oraz bezpieczeństwa uczniów lub innych osób przebywających na terenie szkoły. Każdy nauczyciel w przypadku, gdy zauważy na terenie szkoły osobę, której zachowanie lub wygląd wzbudza niepokój:

1. Obserwuje zachowanie tej osoby, ustala powody jej obecności w szkole.
2. W przypadku trudności z ustaleniem tego- pyta ją o cel wizyty w szkole.
3. Jeśli uzna za stosowne -prosi ją o opuszczenie terenu szkoły.
4. W przypadku powstania wątpliwości lub ujawnienia niepokojących zachowań z jej strony informuje dyrektora szkoły i wspólnie z nim podejmuje mediacje w celu nakłonienia jej do jasnego określenia celu swojego pobytu lub też opuszczenia terenu szkoły.
5. W sytuacjach drastycznych niezwłocznie powiadamia Policję i jednocześnie podejmuje działania mające na celu zabezpieczenie uczniów i pracowników przed skutkami niebezpiecznych zachowań osoby obcej.

XVI. Procedura postępowania na wypadek pożaru.

1. Osoba która zauważy pożar niezwłocznie informuje dyrektora szkoły.
2. Na polecenie dyrektora szkoły osoba upoważniona ogłasza/uruchamia sygnał ewakuacji tj. CIĄGŁY DZWONEK, który trwa tak długo, aż wszyscy opuszczą budynek. W przypadku braku prądu sygnałem alarmowym jest ciągły dźwięk dzwonka ręcznego i ustne powiadomienie „PALI SIĘ”.
3. Dyrektor wzywa pomoc zewnętrzną (Straż Pożarna, pomoc medyczna), przyjmuje bieżące informacje od pracowników na temat postępów w ewakuacji, podejmuje decyzję o dalszym postępowaniu z ewakuowanymi dziećmi.
Niedopuszczalne jest zezwolenie na rozejście się uczniów do domów bez wcześniejszego powiadomienia rodziców o zaistniałym zdarzeniu.
4. Zadania nauczyciela prowadzącego lekcje:
  - po usłyszeniu alarmu upewnia się, że jest możliwe opuszczenie klasy,
  - informuje uczniów o konieczności szybkiego opuszczenia budynku (wskazuje drogę ewakuacyjną i miejsce zbiórki),

- zakazuje uczniom zabierania rzeczy osobistych,
- przelicza wychodzących uczniów, opuszcza klasę jako ostatni, zabierając ze sobą dziennik lekcyjny,
- ustawia grupę w miejscu zbiórki i sprawdza stan osobowy,
- przekazuje informację dyrektorowi szkoły i sprawuje nieustanną opiekę nad uczniami.

5. Zadania pracowników obsługi”

- zapewniają drożność wyjść ewakuacyjnych,
- zabezpieczają materiały niebezpieczne na terenie szkoły oraz cenny sprzęt, ważne dokumenty, nośniki informacji,
- sprawdzają pomieszczenia sanitarne, szatnie,
- w razie potrzeby wyznaczają alternatywne drogi ewakuacji,

W przypadku zadymienia drogi ewakuacyjnej należy otworzyć lub wybić okno znajdujące się w pobliżu. Drzwi do pomieszczeń, z których wydobywa się dym należy szczelnie zamknąć. Przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji pochylonej, starając się trzymać głowę jak najniżej.

XVII. Procedura do stosowania w przypadku anonimowego telefonu z pogrózkami lub informacjami materiałów zagrożeniu użyciem materiałów wybuchowych.

Nauczyciel , który odebrał telefon z pogrózkami powinien:

1. Prowadzić rozmowę w sposób umożliwiający uzyskanie jak największej ilości informacji dotyczących zagrożenia oraz zapamiętać istotne dla zdarzenia informacje -czas trwania rozmowy, dokładna treść, spostrzeżenia , co do charakterystyki osoby dzwoniącej.
2. Natychmiast powiadomić dyrektora szkoły.
3. Dyrektor lub osoba upoważniona powiadamia Policję, straż pożarną i pogotowie ratunkowe.
4. Pozostać, jak i inni nauczyciele , z uczniami do czasu wyjaśnienia sprawy.
5. Dyrektor o zaistniałej sytuacji powiadamia organ prowadzący szkołę oraz nadzór pedagogiczny.

XVIII. Postępowanie nauczycieli w sytuacji zagrożenia incydem bombowym, terrorystycznym:

1. Nauczyciel, który przyjął zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego lub ujawnił przedmiot niewiadomego pochodzenia, co, do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, zgłasza ten fakt:

- dyrektorowi szkoły,
- dyrektor szkoły powiadamia Policję.

2. Zawiadamiając Policję należy podać następujące informacje:

- rodzaj zagrożenia i źródła informacji o zagrożeniu /informacja telefoniczna, ujawniony podejrzany przedmiot/,
- treść rozmowy z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego,
- nr telefonu, na który przekazano informację o zagrożeniu oraz dokładny czas jej przyjęcia,
- adres, numer telefonu i nazwisko osoby zgłaszającej,
- opis miejsca i wygląd ujawnionego przedmiotu.

/Wskazane jest uzyskanie od Policji potwierdzenia przyjętego zgłoszenia/

3. Ogłoszenie alarmu bombowego oraz procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego:

- do czasu przybycia Policji akcją ewakuacyjną kieruje dyrektor szkoły lub wyznaczona przez niego osoba,
- na miejsce zagrożenia incydem bombowym należy wezwać służby pomocnicze /pogotowie ratunkowe - 999, straż pożarną - 998, pogotowie: energetyczne - 991, wodnokanalizacyjne, gazowe/,
- po przybyciu Policji na miejsce incydentu bombowego, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją. Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów,
- **podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać!** O ich lokalizacji należy powiadomić dyrektora i osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo,
- po ogłoszeniu ewakuacji należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to sprawnie opuścić zagrożony rejon,
- ewakuacja przebiega zgodnie z instrukcją bezpieczeństwa pożarowego obowiązującą w szkole.

Załącznik 1.

ANKIETA DLA RODZICÓW

Drodzy Rodzice!

Poniższa ankieta ma pomóc mnie, wychowawcy waszych dzieci poznać bliżej ich dom

rodzinny, Państwa problemy wychowawcze oraz oczekiwania względem szkoły, do której uczęszcza Państwa dziecko.

Wierzę, że zebrany materiał pozwoli na dokonanie uogólnień i wyprowadzenie interesujących wniosków, które w przyszłości przyczynią się do owocnej współpracy szkoły i domu dla dobra naszych dzieci.

1. Proszę uzupełnić dane:

Ojciec /opiekun dziecka: Matka /opiekun dziecka:

Imię i nazwisko: _____

Wiek: _____

Wykształcenie: _____

Zawód: _____

Praca*: _____

*proszę wpisać: pracuję, bez pracy, emeryt, rencista

2. Proszę ocenić w skali 1-6 sytuację materialną rodziny:

1 2 3 4 5 6

3. Ilość dzieci na utrzymaniu rodziców: _____

4. Ilość osób w gospodarstwie domowym: _____

5. Warunki mieszkaniowe oceniam na:

a) bardzo dobre b) dobre c) skromne d) niewystarczające

6. Proszę ocenić relacje z synem / córką w skali 1-6:

1 2 3 4 5 6

7. W przypadku kłopotów wychowawczych z dzieckiem, do kogo zwróciłby(aby) się Pan(i) po pomoc?

a) do wychowawcy

b) do innego nauczyciela

- c) do pedagoga szkolnego
- d) do psychologa
- e) do dyrektora
- f) do innych osób (jakich) _____

8. Proszę wymienić tematy, które mogłyby służyć pomocą w wychowaniu dziecka:

- a) _____
- b) _____

9. Co jest najważniejszą wartością w życiu Waszej rodziny? Spośród wymienionych wartości proszę wybrać 5 najbardziej przez Państwa cenionych i uszeregować w kolejności od najważniejszej.

Zdrowie, miłość, tolerancja, prawda, podróże, uczciwość, poczucie godności, poczucie bezpieczeństwa, umiejętność rozwiązywania problemów, odpowiedzialność, religia, kariera, wspólne spędzanie czasu, rozmowy, wrażliwość na piękno i sztukę, wykształcenie, pieniądze, sport, patriotyzm, inne: _____.

- 1. _____
- 2. _____
- 3. _____
- 4. _____
- 5. _____

10. Czy stosują państwo kary?

- a) tak, jakie _____
- b) nie, dlaczego: _____

11. Czy stosują Państwo nagrody?

- a) tak, jakie: _____
- b) nie, dlaczego: _____

50

12 Proszę wymienić, co należy do obowiązków syna / córki w domu:

---

13. Z jakich form współpracy najchętniej korzysta Pan(i) w kontaktach z nauczycielami? (możliwych kilka odpowiedzi).

- a) zebrania z wychowawcą

- b) drzwi otwarte
- c) indywidualne konsultacje pedagogiczne – na wezwanie lub zaproszenie
- d) wizyty domowe
- e) rozmowy telefoniczne
- f) korespondencja

14. Jaki dzień tygodnia, godzina jest dla Pana(i) najdogodniejszym terminem na spotkanie z nauczycielem? Proszę wymienić: _____

15. W jaki sposób chciałby(aby) Pan(i) wspomagać działalność szkoły:

- a) podnosić stan techniczny szkoły (np. udział w pracach remontowych, porządkowych, finansowanie),
- b) współorganizować imprezy i uroczystości szkolne,
- c) tworzyć programy zaradcze w rozwiązywaniu sytuacji problemowych,
- d) udział i pomoc w organizowaniu wycieczek i innych form turystyki,
- e) promować szkołę,
- f) własne propozycje: _____
- g) nie mam potrzeby angażowania się.

16. W jakich sprawach oczekuje Pan(i) pomocy ze strony szkoły:

DZIĘKUJĘ ZA POŚWIĘCENIE CZASU I RZETELNE WYPEŁNIENIE ANKIETY.

Załącznik 2.

KONTRAKT POMIĘDZY WYCHOWAWCĄ I RODZICEM

Imię i nazwisko rodzica .....

Imię i nazwisko ucznia .....

Imię i nazwisko wychowawcy .....

Powód dla którego kontrakt zostaje zawarty .....

.....

.....

Określenie rodzaju nałożonej przez wychowawcę kary.....

.....

.....

Zobowiązanie rodziców do szczególnego nadzoru nad dzieckiem .....

.....

.....

Ja niżej podpisany przyjmuję do wiadomości nałożoną przez szkołę karę oraz zobowiązuję się do sprawowania szczególnego nadzoru nad moim synem/ córką.

Ponadto zobowiązuję się do częstszego niż do tej pory kontaktu z wychowawcą.

Data zawarcia kontraktu :

Czas jego obowiązywania:

Podpis rodzica

Podpis wychowawcy:

Załącznik 3.

KONTRAKT POMIĘDZY UCZNIEM A WYCHOWAWCĄ

Imię i nazwisko ucznia .....

Klasa .....

Imię i nazwisko wychowawcy .....

Powód dla którego kontrakt zostaje zawarty .....

.....
.....

Przyjęcie do wiadomości nałożonej kary i czasu jej działania (opisać rodzaj nałożonej kary)

.....
.....
.....

Zobowiązanie ucznia do zaniechania działań niezgodnych z prawem .....

.....
.....

Zgoda na poniesienie surowszych konsekwencji w przypadku, gdy zachowanie nie ulegnie poprawie (napisać jakich)

.....
.....

data sporządzenia kontraktu:

podpis ucznia:

podpis wychowawcy: